

Η "ΕΚΑΒΗ" ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

(ΑΠΟ ΤΟ "ΕΘΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ")

Τὸ «Ἐθνικὸν Θέατρο» ἔχει κάθε δικαίωμα νὰ ἀναγράψῃ ἀνάμεσα στὶς πρὶν μεγάλες ἐπιτυχίες τοῦ τῆν προχθεσινῆ παράστασιν τῆς «Ἐκάβης». Ἦταν μιὰ ἐπιτυχία πραγματικὰ σπανία καὶ σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν μοναδικὴν συρροὴ τοῦ κόσμου καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, μὲ τὸ ὅποιον παρηκολούθησε τὰ παθήματα τῆς Ἐκάβης καὶ σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἴδια τὴν παράστασιν. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ἀνέβασε στοὺς Δελφοὺς τὸν «Οἰδίποδα», ἔκαμε μεγάλο δρόμον σκηνοθέτης ὁ κ. Μινωτῆς. Ἐδῶσε μιὰ λύσιν προσωπικὴ ἢ τουλάχιστον πολὺ ἀξιοπρόσεχτη καὶ πειστικὴ στὸ πρόβλημα τοῦ χοροῦ καὶ παρουσίασε μιὰ παράστασιν μὲ ἀληθινὴ ἐνότητά ὅπως. Αὐτὸ ἦταν ἰδιαίτερα δύσκολο προκειμένου γιὰ τὴν «Ἐκάβην», πού ἀποτελεῖται σχεδόν, θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῇ, ἀπὸ δυὸ τραγωδίας καὶ πού ζετυλίζεται πάνω σὲ δυὸ αἰσθηματικὰ κλίμακες τοῦ πόνου καὶ τοῦ

δταν βγαίνει ἀπὸ τὴν ἀκίνησιν τοῦ — ὅταν ἀρχίζῃ μὲ τὸν τρόπο τοῦ νὰ δρᾷ — ἀρκεῖται σὲ ἀπλοὺς ἐλιγμούς, πού δὲν ἔχουν τίποτε τὸ χορευτικόν, πού δίνουν ὅμως μὲ μιὰ λιτὴ καὶ καθαρὴ γραμμὴ, τὴν εἰκόνα τῶν αἰσθημάτων τοῦ. Μιὰ φορὰ ἐκφράζεται καὶ μὲ μέλος ὁ χορὸς, ἐκεῖ πού κορυφώνεται ἡ συντριβὴ τοῦ, ὅπως καὶ τὸ μοιρολόγι τῆς Ἐκάβης, πᾶν νὰ γίνῃ τραγούδι, ἐκεῖ πού θρηνεῖ ἐπάνω στὸν νεκρὸ τοῦ Πολύδωρου. Ἐκαμὲ πολὺ καλὰ νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ μέλος ὁ κ. Μινωτῆς ὑπογραμμίζῃ τὰ αἰσθήματα πού θέλει

χίης. Ὅποιος διαισθάνεται τὶς δυσκολίες πού ἔχει ὁ ρόλος τοῦ «εὐσεμένου μεγαλείου» πού διατηρεῖ τὴ μεγαλῶσυν τοῦ θὰ καταλάβῃ τί ἐπιτεύγμα ἦταν ἡ ἐρμηνεία τῆς. Τὸ σωστὸ ἐγκώμιον ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀναμέτρσιν τῆς δυσκολίας μόνο θὰ δῇ. Δύσκολος — πλὴν — εἶναι καὶ ὁ ρόλος τῆς Πολυξένης. Αὐτὸ τὸ τρυφερὸ λυγισμένον ἀπὸ τὴν σφοδρὰ κοράσι, ἐξαφνὰ στήνει ὁλόρθον τὸ ἀνάστημα μιᾶς ἀγέρωχης βασιλοπούλας, ἐνός πραγματικὰ ἐλευθεροῦ πλάσματος καὶ ἀντικρῶν ἀφοδὰ τὸ θάνατον. Ἡ δὲς Συναδινὸς ἔδωκε τόνους πολὺ πειστικούς καὶ πολὺ ἀνθρώπινους στὴ συμπαθέστατη ἡρωίδα τοῦ Εὐριπίδου. Πολὺ καλὰ κρατήθηκαν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ρόλοι. Γλυκύτατος, ποιητικώτατος, ὁ κ. Μινωτῆς ὡς Τελθύβιος. Ὁ κ. Ἀποστολίδης ἐπλάσε τὸν Ὀδυσσεά, ὅπως τὸν θέλει στὸ ἔργο τοῦ ὁ Εὐριπίδης: κρατημένον στὸ ἀδιόρατον σημεῖον ἀνάγκης καὶ ἀνθρωπισμοῦ. Πολὺ ἐκτενέστε-

Ἡ ΠΟΛΥΞΕΝΗ (Ἄννα Συναδινού) μὲ τὴν ΕΚΑΒΗΝ (Κατίνα Παξινού) εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ.

μίσους. Ἡ συντριμμένη ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς κόρης τῆς Παλυξένης βασίλισσα, ἡ σὰν κεραυνωμένη ἀπὸ τὴν νέα ἀπροσδόκητη συμφορὰ, γίνεται, στὸ δεύτερον μέρος, ἀπὸ τὴν στιγμὴ πού τῆς φέρνουν νεκρὸν τὸν γιὸν τῆς Πολύδωρον, μιὰ τίγρις ἀνήμερη πού μιὰ ἐπιθυμία τὴν κινεῖ: νὰ πιῇ τὸ αἷμα τοῦ ἐχθροῦ τῆς καὶ νὰ χορτάσῃ.

Ἡ κ. Παξινού ἐτόνισε μὲ βαθύτατον καλλιτεχνικὸν αἰσθητήριον αὐτὸν τὸν διπλὸ αἰσθηματικὸν τόνον τοῦ ἔργου τοῦ ἀσκήκτου πόνου καὶ τοῦ ἀκόμα πρὶν ἀσκήκτου μίσους, πού πρέπει ὅπως — ὅπως — ἦταν νὰ ἀνατραπῇ καὶ ὅλη ἡ τάξις τοῦ κόσμου — νὰ ἱκανοποιηθῇ.

Ἡ κύρια προσπάθεια τοῦ κ. Μινωτῆ στὴν «Ἐκάβην» ἦταν πῶς νὰ συνταιριάσῃ μιὰ ρεαλιστικὴ ὑποκριτικὴ μὲ μιὰ κίνησιν τοῦ χοροῦ πού νὰ κρατῇ διαρκῶς τὴν τραγωδίαν στὸν ὕψλόν ποιητικὸν τόνον τῆς. Καὶ νομίζω ὅτι τὸ ἐπέτυχεν. Ὁ χορὸς πού δὲν ἐγκαταλείπει οὔτε στιγμὴν τὴν «Ὀρχήστρα» καὶ ὅταν σωμαίνει, μετέχει μὲ τὴν ἐκφράσιν τοῦ προσώπου, μὲ μιὰ ἀδιόρατη κίνησιν στὰ πάθη τῆς Ἐκάβης καὶ

Ὁ ΤΕΛΤΥΒΙΟΣ (Ἄλ. Μινωτῆς) ὅταν ἀφηγῆται τὴν θυσίαν τῆς Πολυξένης.

νὰ μεταδώσῃ ὁ ποιητὴς χωρὶς νὰ ἀλλοιώσῃ τὴν ἐνότητά τῆς τραγωδίας.

Αὐτὴ — ἡ «Ἐκάβη» εἶναι πραγματικὰ ἀπὸ τὶς παθητικώτερες τοῦ Εὐριπίδου, ἀπὸ τὶς τεχνικώτερες — «ἀπὸ μηχανῆς θεός» δὲν ὑπάρχει — ὅπου, ὥστόσο, ἡ ὀρθολογικὴ σωκρατικὴ ἐπίδρασις, γιὰ τὴν ὅποιαν τὸσον ἔφεξε τὸν Ἕλληνα τραγικὸν ὁ Νίτσε, εἶναι στὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου αἰσθητή. Οἱ χαρακτήρες ὅμως διαγράφονται ἔντονα καὶ ἀνάγλυφα, ὅλοι, ἀκόμα καὶ ὁ Πολύδωρος, τὸ ἄμοιρον ἄγρια σκοτωμένον παιδί πού ἔρχεται ἀπὸ τὸ βασίλειον τῶν σκιῶν, στὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου, γιὰ νὰ ἱστορήσῃ μὲ τὴν συρτὴ θρηνητικὴν τοῦ φωνῇ τὰ πάθη τοῦ. Φυσικὰ, μὲς σ' ὅλα τὰ πρόσωπα ἐπικρατεῖ ἡ βασίλισσα «μὲ τοὺς πενήντα γιουὺς» ὅχι θῦμα τραγικώτατον μόνον τῆς Μοίρας, ἀλλὰ ἡ ἴδια καθαυτὴ ἡ δυστυχία, πού τρεῖς, τέσσερις φράσεις τῆς, ἀπὸ τὶς συγκλονιστικώτερες πού ἔγραψε ὁ Εὐριπίδης, ξεσκεπάζουν τὸ θυμὸν τῆς ἀνθρώπινης δυστυχίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἡρωϊκὴ Πολυξένη καὶ ὁ ποιητικώτατος Τελθύβιος, καὶ ὁ πολὺμορφος, τόσο ἀνθρώπινος, στὴν ἄγρια ἀπόγνωσίν τοῦ Πολυμήστορος, καὶ ὁ «βασιλεὺς τῶν βασιλέων», ὁ Ἀγαμέμνων, καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, πού μόνον μιὰ σκληρότατη ἀνάγκη τὸν κάνει ἀδυσώπητον, ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ἀτόφιοι ἀνθρώπινοι τύποι, πού τοὺς φέρνει πολὺ κοντὰ μας, δύο χιλιάδες χρόνια ἀφότου τοὺς ἐπλάσε, ὁ Ἕλληνας τραγικός.

Γιὰ νὰ ἔλθουν κοντὰ μας βοήθησαν πολὺ καὶ ὅλοι οἱ ἐρμηνευταὶ τῆς «Ἐκάβης». Ἐδῶσαν πράγματι ὅλοι τὸ καλὺτερον πού μπορούσαν νὰ δώσουν. Εἶναι γλῆγορος ἔπαινος νὰ πῶ ὅτι ἡ Κατίνα Παξινού ἤγγιξε μὲ τὴν «Ἐκάβην» μιὰ ἀπὸ τὶς κορυφὰς τῆς σταδιοδρομίας τῆς, τῆς γεμάτης ἐπιτυ-

Ἡ ΕΚΑΒΗ (Κατίνα Παξινού) ἐκλιπαρεῖ τὸν ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑ (Κανάκης) νὰ τῆς στείλῃ τὸν Πολυμήστορα.

ρη αἰσθηματικὴ κλίμακα ἔπρεπε νὰ ἀποδώσῃ ὁ κ. Κωτσόπουλος ὡς βασιλέας — Πολυμήστορας — τῆς θρακικῆς προτομῆς ὅπου διαδραματίζεται ἡ τραγωδία, καὶ τὴν ἀπέδωκε μὲ ἀνεση καὶ μὲ σπάνιον ὑποκριτικὸν πλοῦτον. Μαζὶ μὲ τὴν Ἐκάβην αὐτὸς ἐπωμίζεται ὅλο σχεδόν τὸ δεύτερον μέρος τῆς τραγωδίας. Καὶ ὁ Ἀγαμέμνων, δαρμένος ἀπὸ ἓνα πλῆθος αἰσθημάτων, νικητῆς τοῦ διλήμματος ὅπου τὸν στριμώχνει ἡ ἀνάγκη καὶ ἀψηφιστῆς τῶν φοβερῶν χρησμῶν τοῦ Πολυμήστορα, δρῆκε στὸ πρόσωπον τοῦ κ. Κανάκη ἓναν ἄξιον ἐρμηνευτή. Μὲ τέχνη καὶ εὐαισθησίαν πλάθει τὸν σύντομον ρόλον τῆς καὶ ἡ κ. Μουστάκα. Τέλος, οἱ δεκαπέντε γυναῖκες τοῦ χοροῦ, προπάντων οἱ κορυφαῖες, ἀπέδωκαν μὲ τὴν φωνὴν καὶ τὴν κίνησιν τοὺς, ὅλο τὸ λιτὸ ἦθος πού θέλησε νὰ δώσῃ ὁ κ. Μινωτῆς στὴν ἐρμηνείαν τοῦ. Μέσα στὸ ὅπως τῆς ὅλης ἐρμηνείας δρίσκεται καὶ τὸ σκηνικὸν τοῦ κ. Κλώνη. Ὅπως, νομίζω, καὶ ἡ μουσικὴ τοῦ κ. Παλλάντιου. Καὶ τὰ κοστύμια, περιττὸ νὰ πῶ πόσο καλαίσθητα — τοῦ κ. Φωκά.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ